

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

**Кафедра економічної та соціальної географії
Кафедра країнознавства та туризму**

**«ГЕОГРАФІЯ КРАЇН АФРИКИ, ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ»
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС**

КИЇВ – 2023

Матвієнко В. М., Стафійчук В. І., Матвієнко Н. М. «Географія країн Африки, Південної Америки»: навчально-методичний комплекс. К, 2023. 66 с.

Рецензенти:

Яценко Б. П., д. геогр. н., проф. кафедри країнознавства та туризму географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Мельничук А. Л., к. геогр. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Протокол № 3 від 27 жовтня 2023 р.

Навчально-методичний комплекс розроблений для студентів географічного факультету, що навчаються за освітньою програмою 106 «Економічна географія» та освітньою програмою 014 «Середня освіта» (Географія) ЗВО України.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Система поточного, модульного та підсумкового контролю.....	6
Навчально-тематичний план лекцій і семінарських занять.....	8
Розгорнута програма дисципліни.....	9
Завдання для семінарських занять та самостійної роботи, рекомендації щодо їх виконання.....	15
Контрольні питання для самостійної діагностики знань.....	43
Тести для самоперевірки.....	46
Перелік питань, які виносяться на іспит.....	52
Рекомендована література та джерела до курсу.....	54
Додатки.....	57

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Географія країн Африки, Південної Америки» є обов'язковою, однією з ключових країнознавчих дисциплін блоку професійної підготовки бакалаврів з географії для вивчення економіко-географічних особливостей розвитку окремих субрегіонів світу.

Навчальна дисципліна «Географія країн Африки, Південної Америки» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-професійним рівнем бакалавр в галузі знань 10 – Природничі науки, освітньої програми 106 – Економічна географія та освітньої програми 014 – Середня освіта (Географія).

Викладається в обсязі 150 год. (5 кредитів ECTS), з яких лекцій – 30 год., семінарських занять – 30 год., самостійна робота – 90 год. Завершується дисципліна іспитом.

Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми при оцінці рівнів соціально-економічного розвитку субрегіонів та окремих країн світу, особливостей територіальної організації їх господарства та мати цілісний просторово-часовий погляд на сучасні соціально-економічні процеси, що відбуваються в світі. Вивчення навчальної дисципліни передбачає застосування сучасних теорій та методів дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів у різних країнах Африки та Південної Америки з використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами глибоких теоретичних знань з питань проведення типології країн світу за різними ознаками, висвітлення основних етапів формування політичної карти, розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку та складу досліджуваних субрегіонів світу, зокрема у:

- здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел про динаміку, тенденції, закономірності та перспективи розвитку економічних, соціальних та політичних процесів у країнах Африки та Південної Америки;

- здатності виробити навички міжособистісної взаємодії, працювати автономно, бути критичним у процесі оволодіння інформацією та оформленні аналітичних схем, картосхем, аналізувати та давати комплексну суспільно-географічну характеристику зарубіжних країн світу за регіонально-континентальним принципом;

- здатності застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства у країнах Африки та Південної Америки у практичних ситуаціях;

- здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку країн та територій Африки, Південної Америки, її

місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Виконання семінарських завдань та самостійної роботи потребує глибокого розуміння теоретико-методологічних основ регіональної економічної і соціальної географії, основних термінів, понять та категорій дисципліни, існуючих підходів до типізації країн світу.

Підготовка до семінарських занять та виконання самостійної роботи передбачає володіння студентами наступними методами дослідження – аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняльно-географічним, історико-географічним, описовим, статистичним, картографічним, районування, а також, навичками роботи з візуалізацією власних результатів досліджень у вигляді аналітичних таблиць, графіків, діаграм, картосхем, презентацій тощо.

Відповідно до тематики семінарських занять студенти послідовно ознайомлюються з економіко-географічними закономірностями просторової диференціації в межах Африки та Південної Америки, окремих країн та територій, а саме:

- складом території, особливостями формування та розташування;
- географічними кордонами та розмірами складових регіону;
- місцем у світі, регіональною політикою, геополітикою і геостратегією, «гарячими» точками регіону;
- інтеграційними економічними і політичними об'єднаннями;
- природно-ресурсним потенціалом та проблемами його раціонального використання;
- населенням та системами розселення;
- рівнем економічного і соціального розвитку країн;
- розвитком та розміщенням промислового виробництва, галузями його спеціалізації;
- розвитком та розміщенням сільськогосподарського виробництва галузями його спеціалізації;
- транспортними й інфраструктурними мережами та системами;
- природною та культурною спадщиною;
- зовнішньоекономічними зв'язками та місцем у міжнародному поділі праці;
- особливостями економічного районування.

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, під час якої окремі завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Зміст самостійної роботи визначено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

У ході самостійної роботи студенти:

- засвоюють теоретичний матеріал з навчальної дисципліни (лекційний матеріал та окремі розділи та теми з рекомендованих літературних та електронних джерел);
- закріплюють знання, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (виконання аналітичних таблиць, картосхем, тестів для самоперевірки, відповіді на контрольні запитання);
- застосовують отримані знання й навички для аналізу проблемних ситуацій та вироблення правильного рішення (під час підготовки до семінарських занять, дискусій, письмового аналізу конкретної ситуації тощо).

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО, ТЕМАТИЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення поставлених цілей навчання визначається за результатами письмових контрольних робіт (тестових завдань), виступів на семінарських заняттях з підготовкою презентацій, участю у дискусії, засвоєнням основних показників соціально-економічного розвитку країн Африки та Південної Америки, а також знанням економіко-географічного мінімуму на карті та за результатами іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні наступна:

- результати навчання – знання – до 50%;
- результати навчання – вміння – до 30%;
- результати навчання – комунікація – до 10%;
- результати навчання – автономність та відповідальність – до 10%.

Семестрове оцінювання:

1. Контрольні роботи (тести у вигляді відкритих та закритих запитань) оцінюються максимально у 30 балів (по 15 балів за кожен) протягом семестру.

2. Семінарські заняття у підсумку оцінюються максимально у 30 балів.

Максимальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом протягом семестру до іспиту – 60 балів.

Підсумкове оцінювання у формі екзамену:

Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (*60% максимальної кількості балів, відведених на екзамен*).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж рекомендований мінімум (36 балів) для отримання допуску до іспиту виконують додаткове самостійне завдання (написання реферату за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично розрахунковий мінімум – 36 балів, до складання іспиту не допускаються.

Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру – усіх видів робіт, включаючи і самостійну роботу та виконання індивідуального завдання, а також під час екзаменаційної сесії. Завдання здаються студентами на кожному семінарському занятті, або у зазначений викладачем термін; за роботи подані пізніше зазначеного терміну, оцінка складає 60 % від максимальної кількості балів.

Контрольні роботи проводяться у середині та кінці семестру під час семінарських занять. За результатами навчання впродовж семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою. Яка розраховується як сума оцінок за кожен з двох модулів у семестрі та оцінки за іспит.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінар- ські	самостійна робота
Змістова частина 1				
1	Тема 1. Загальна характеристика, політична карта, природно-ресурсний потенціал, населення Африки.	4	4	6
2	Тема 2. Субрегіони Африки. Суспільно-географічна характеристика країн Північної Африки.	2	2	8
3	Тема 3. Суспільно-географічна характеристика країн Західної Африки.	2	2	8
4	Тема 4. Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Африки.	2	2	8
5	Тема 5. Суспільно-географічна характеристика країн Східної Африки.	2	2	6
6	Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Південної Африки.	4	2	8
Змістова частина 2				
7	Тема 7. Загальна характеристика, політична карта, природно-ресурсний потенціал, населення Латинської Америки.	4	2	6
8	Тема 8. Мексика: суспільно-географічна характеристика.	2	2	8
9	Тема 9. Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Америки та Карибського басейну.	2	2	8
10	Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Ла-Платських країн.	2	4	8
11	Тема 11. Суспільно-географічна характеристика Бразилії.	2	2	8
12	Тема 12. Суспільно-географічна характеристика Андських країн.	2	4	8
	ВСЬОГО	30	30	90

Загальний обсяг **150 год.**, у тому числі:

Лекції – **30 год.**,

Семінарські заняття – **30 год.**,

Самостійна робота – **90 год.**

РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Загальна характеристика, політична карта, природно-ресурсний потенціал, населення Африки

Африка – місце в світі, склад території та особливості розташування. Географічні кордони і розміри. Характерні риси фізичної карти Африки. Оцінка природних умов і ресурсів, їх регіональні відмінності.

Політична карта Африки (колоніальний період і сучасний стан). Нестабільність політичної ситуації. Міжнародні економічні організації Африки. Регіональний поділ. Поняття “Африка на південь від Сахари” (Субсахарська Африка). Африка на південь від Сахари як культурний регіон. Природна і культурна спадщина.

Населення: демографічні і етнічні процеси, розміщення. Релігійний склад. Міграція населення – причини та напрями. Міське і сільське населення. Спосіб та умови життя. Трайбалізм.

Особливості економічного та соціального розвитку. Масштаби і напрями структурних зрушень у господарських комплексах африканських держав. Сільське господарство: галузева структура, сільськогосподарські зони. Продовольча проблема. Промисловість: галузева структура та значення. Гірничопромислові райони. Обробна промисловість та кустарне виробництво.

Транспорт: структура та значення. Основні транспортні центри міжнародного значення. Зовнішні економічні зв'язки. Туризм: видовий склад, особливості поширення та значення для країн Африки.

ТЕМА 2. Субрегіони Африки. Суспільно-географічна характеристика країн Північної Африки

Загальні відомості про субрегіон Північна Африка. Суспільно-географічне положення, природні умови і ресурси країн Північної Африки. Населення: демографічна ситуація, релігійний склад, зайнятість, особливості розміщення та урбанізація.

Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Місце і значення регіону в міжнародному поділі праці.

Північна Африка як історико-культурний регіон. Особливості інтеграційних процесів на сучасному етапі розвитку. Зовнішньоекономічні зв'язки. Основні туристсько-рекреаційні території.

Єгипет. Формування території і населення. Політична система. Оцінка економіко-географічного положення, природно-ресурсного потенціалу. Населення: чисельність, склад, зайнятість, особливості розселення. Загальні риси сучасного господарства. Промисловість: галузева структура, особливості розміщення. Галузі спеціалізації та розміщення сільського господарства. Транспорт: види та рівень розвитку. Суецький канал та його значення для економіки країни. Зовнішньоекономічні зв'язки. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 3. Суспільно-географічна характеристика країн Західної Африки

Загальні відомості про субрегіон Західна Африка. Особливості суспільно-географічного положення. Природні умови і ресурси. Мінерально-сировинні ресурси світового значення. Населення: демографічна ситуація, релігійний склад, зайнятість, особливості розміщення та урбанізація. Загальна характеристика господарства, галузі спеціалізації та особливості розміщення промисловості, сільського господарства. Транспорт. Місце і значення регіону в міжнародному поділі праці. Основні туристсько-рекреаційні території.

Нігерія. Територія, особливості географічного положення. Оцінка природних умов і ресурсів. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, особливості розселення. Сільське господарство: структура, проблеми розвитку. Головні райони експортних культур – какао, арахісу, масленої пальми. Розвиток гірничовидобувної промисловості. Значення нафтовидобутку. Транспорт. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 4. Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Африки

Склад субрегіону, місце в світі, геополітична та гео економічна ситуація. Інтеграційні об'єднання. Особливості економіко-географічного положення. Віддаленість великих внутрішніх областей від океану. Природні умови і ресурси, екологічний стан. Населення: чисельність, густота, особливості розселення, міграція. Культура і релігія.

Господарство: багатокладність, аграрний характер економіки, господарська ізоляція. Поширення монокультури у сільському господарстві. Землеробство та скотарство. Промисловість: переважання гірничодобувної промисловості.

Транспорт. Зовнішньоекономічні зв'язки: збереження колоніального характеру в зовнішній торгівлі. Рекреація та туризм.

Ангола. Територія, особливості географічного положення. Оцінка природних умов і ресурсів. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, особливості розселення, культура, релігійна ситуація. Господарський комплекс: сільське господарство, промисловість, транспорт. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 5. Суспільно-географічна характеристика країн Східної Африки

Склад субрегіону, місце в світі, геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси, екологічні проблеми. Природні парки світового значення. Населення. Георелігійна ситуація.

Загальна характеристика господарства. Сільське господарство. Кочове та напівкочове скотарство. Плантаційне господарство. Промисловість: галузі спеціалізації, вплив колишніх метрополій. Транспорт. Зовнішні економічні зв'язки країн Східної Африки. Рекреація і туризм.

Коротка суспільно-географічна характеристика країн Східної Африки. Природне середовище. Населення. Етапи розвитку, галузі спеціалізації господарства. Місце у міжнародному поділі праці. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 6. Суспільно-географічна характеристика країн Південної Африки

Склад субрегіону, місце в світі, геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси, екологічні проблеми. Населення: чисельність, густота, особливості розселення, міграція, бідність. Георелігійна ситуація.

Загальна характеристика господарства. Промисловість: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Зовнішні економічні зв'язки країн Південної Африки. Рекреація та туризм.

Південно-Африканська Республіка. Місце в світі. Єдина високорозвинена держава Африки. Територія, особливості географічного положення. Оцінка природних умов і ресурсів. Багатство та різновиди мінеральних ресурсів. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, особливості розселення, релігійна ситуація.

Господарський комплекс. Промисловість: провідна роль гірничовидобувної промисловості, особливості розміщення. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 7. Загальна характеристика, політична карта, природно-ресурсний потенціал, населення Латинської Америки

Латинська Америка – місце в світі, склад території. Особливості економіко-географічного та геополітичного положення. Географічні кордони і розміри. Історія відкриття, заселення та господарського освоєння. Колоніальне минуле та сучасність. Політична карта і особливості її формування. Проблеми внутрішньо регіональної інтеграції (МЕРКОСУР, КАРІКОМ, ОАД та ін.). Регіональний поділ. Мезоамерика та Південна Америка. Субрегіони Південної Америки. Характерні риси фізичної карти. Оцінка природних умов і ресурсів, їх регіональні відмінності. Роль корисних копалин і агрокліматичних ресурсів у формуванні іміджу на світових ринках.

Населення: чисельність, етнічний та мовний склад, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Характер урбанізації, міста-гіганти.

Сільське розселення, спосіб та умови життя. Українська діаспора. Георелігійна ситуація.

Загальна характеристика господарства. Типологія латиноамериканських держав за рівнем соціально-економічного розвитку. Відмінності структури господарства. Аграрно-сировинна спеціалізація. «Нові індустріальні країни». Промисловість: галузева структура, особливості розміщення. Експортні галузі видобувної промисловості. Гірничопромислові райони. Традиційні та сучасні галузі обробної промисловості, райони їх концентрації. Сільське господарство. Споживчі культури. Планаційні культури. Тваринництво. Рибальство. Лісове господарство. Транспорт: структура, особливості розвитку. Морський флот Панами. Трансконтинентальні шляхи: Панамериканське шосе, Трансамазонія, Окраїнне шосе сельви. Панамський канал. Природна та культурна спадщина. Доколумбові цивілізації. Рекреація і туризм. Зовнішні економічні зв'язки. Макіладорас. Проблеми зовнішнього боргу.

ТЕМА 8. Мексика: суспільно-географічна характеристика

Мезоамерика: склад, особливості розміщення та розвитку.

Мексика. Місце в світі. Історія розвитку. Найдавніші цивілізації. Форма державного правління й державного устрою країни. Адміністративно-територіальний устрій. Геополітичне та економіко-географічне положення. «Сусідство» з США. Оцінка природно-ресурсного потенціалу. Населення: чисельність, етнічний склад, демографічна ситуація, особливості розселення, рівень урбанізації, зайнятість населення. Роль Мехіко. Господарство. Місце у міжнародному поділі праці. Промисловість: галузева структура, особливості розміщення. Програма «Макіладорас». Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Структура транспортної системи, характеристика основних видів транспорту. Сфера послуг. Рекреація та туризм. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 9. Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Америки та Карибського басейну

Країни Центральної Америки. Склад, місце в світі, геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси, екологічні проблеми. Населення: демографічна ситуація, колоніальне минуле, рух за незалежність. Георелігійна ситуація.

Загальна характеристика господарства. Промисловість: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Сільське господарство. Планаційне господарство. «Бананові республіки». Транспорт. Рекреація і туризм. Зовнішні економічні зв'язки країн Центральної Америки.

Коротка суспільно-географічна характеристика окремих країн Центральної Америки. Природне середовище. Населення. Етапи розвитку,

галузі спеціалізації господарства. Місце у міжнародному поділі праці. Внутрішні відмінності та міста.

Країни Карибського басейну. Склад, місце в світі, геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси. Населення: демографічна ситуація, колоніальне минуле, рух за незалежність. Креольська культура. Георелігійна ситуація.

Загальна характеристика господарства. Сільське господарство. Платаційна система господарювання. Цукровиробництво. Сфера послуг і туризм. Промисловість: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Зовнішні економічні зв'язки країн регіону.

Куба: суспільно-географічна характеристика. Місце в світі. Геополітичне та економіко-географічне положення. Природне середовище. Населення. Етапи розвитку, галузі спеціалізації господарства. Місце у міжнародному поділі праці. Внутрішні відмінності та міста.

ТЕМА 10. Суспільно-географічна характеристика Ла-Платських країн

Загальні відомості про регіон: склад, місце в світі. Геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси, екологічні проблеми. Населення: демографічна ситуація, зайнятість, особливості розселення. Георелігійна ситуація. Загальна характеристика господарства. Промисловість: галузева та територіальна структура. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Сфера послуг та туризм. Регіональні зв'язки країн південної частини континенту Південна Америка. Зовнішні економічні зв'язки Ла-Платських країн.

Аргентина. Найважливіша держава "Південного конусу". Історія відкриття, заселення, господарського освоєння. Форма державного правління та державного устрою. Суспільно-географічне положення. Оцінка природно-ресурсного потенціалу, найбільші родовища корисних копалин. Населення: чисельність, етнічний та соціально-культурний склад, демографічна ситуація, особливості розселення, рівень урбанізації, зайнятість населення. Господарство. Місце у міжнародному поділі праці. Промисловість: галузева та територіальна структура. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Структура транспортної системи, характеристика основних видів транспорту. Сфера послуг та туризм. Зовнішні економічні зв'язки. Товарна продукція Аргентини. Внутрішні відмінності та міста. Пампа, Захід, Північний Захід, Чако, Міжріччя, Патагонія.

ТЕМА 11. Суспільно-географічна характеристика Бразилії

Місце в світі. "Тропічний гігант". Історія формування та розвитку. Форма державного правління й державного устрою країни. Адміністративно-територіальний устрій. Геополітичне та економіко-географічне положення.

Оцінка природно-ресурсного потенціалу. Найбільші родовища корисних копалин. Населення: чисельність, етнічний та соціально-культурний склад, демографічна ситуація, особливості розселення, рівень урбанізації, зайнятість населення. Українська діаспора. Господарство. Місце у міжнародному поділі праці. Промисловість: галузева та територіальна структура. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Структура транспортної системи, характеристика основних видів транспорту. Сфера послуг та туризм. Зовнішні економічні зв'язки. Товарна продукція Бразилії. Внутрішні відмінності: Південний Схід, Північний Схід, Південь, Захід-Центр. "Наступ" на Амазонію. Міста: Сан-Паулу, Ріо-де-Жанейро, Белу-Орізонті, Бразилія.

ТЕМА 12. Суспільно-географічна характеристика Андських країн

Загальні відомості про регіон: склад, місце в світі. Геополітична та гео економічна ситуація. Особливості економіко-географічного положення. Природні умови і ресурси, екологічні проблеми. Населення: демографічна ситуація, зайнятість, особливості розселення. Загальна характеристика господарства. Промисловість: галузева та територіальна структура. Сільське господарство: галузі спеціалізації, особливості розміщення. Транспорт. Сфера послуг та туризм. Регіональні та зовнішні економічні зв'язки Андських країн.

Перу, Чилі (коротка суспільно-географічна характеристика).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Семінарське заняття 1 Політична карта Африки

Мета: виявити особливості формування та сучасний стан політичної карти Африки.

Підготувати доповіді для виступу на семінарському занятті та обговорення наступних питань:

1. Динаміка колоніальних володінь в Африці.
2. Неоколоніалізм: суть і значення для сучасного розвитку.
3. “Гарячі точки” – вплив на господарство і рівень розвитку.
4. Типологія африканських держав за рівнем соціально-економічного розвитку.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

1. На основі 5-7 показників провести типізацію африканських держав за рівнем політичної стабільності. Заповнити таблицю 1 і зробити відповідні висновки.

Таблиця 1

№ п/п	Показники Держави								Разом (+ або -)
1.	Алжир								
2.	Ангола								
3.									
.									
54.	Чад								

2. Нанести на контурну карту зони нестабільності та гарячі точки континенту, згрупувавши їх за умовами виникнення.

3. Провести класифікацію кордонів африканських держав за природними умовами, морфологією, історією та умовами виникнення (для однієї з держав, відповідно до списку групи, згідно таблиці 2). Показати співвідношення (у %) між різними типами кордонів. Зробити схему кордонів різних типів до обраної країни та висновки щодо їх формування.

Таблиця 2

№ п/п	Держава	№ п/п	Держава	№ п/п	Держава
1.	Марокко	11.	Бенін	21.	Габон
2.	Лівія	12.	Нігер	22.	Конго
3.	Алжир	13.	Нігерія	23.	Ангола
4.	Єгипет	14.	Судан	24.	Намібія
5.	Малі	15.	Ефіопія	25.	ПАР
6.	Мавританія	16.	Сомалі	26.	Мозамбік
7.	Кот-д'Івуар	17.	Кенія	27.	Замбія
8.	Гвінея	18.	Уганда	28.	Зімбабве
9.	Сенегал	19.	ДР Конго	29.	Ботсвана
10.	Буркіна-Фасо	20.	ЦАР	30.	Танзанія

Рекомендована література та джерела

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К. : Либідь, 2004. 740 с.
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
4. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
5. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любіцева О. О. Географія релігій. Київ : АртЕК, 1998. 504 с.
6. Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255 с.
7. Соціально-економічна географія світу // За ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
8. Стафійчук В. І. Політична географія світу : Навч. посібн. / В. І. Стафійчук. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 306 с.
9. Туристичне країнознавство: навч. посіб. у 4-х томах ; Т.4 Африка і Близький Схід / Валентин Стафійчук, Оксана Малиновська та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с.

Додаткові ресурси:

1. UNCTAD Handbook of Statistic 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
2. Індекс людського розвитку. URL: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22overviewrupdf.pdf>
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 2 Країни Північної Африки

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівні розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Північної Африки.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Вплив давньоєгипетської цивілізації на розвиток африканських країн.
2. Суспільно-географічна характеристика Алжиру.
3. Суспільно-географічна характеристика Лівії, проблеми та перспективи розвитку.
4. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Судану та Марокко.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Тунісу та Західної Сахари.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати обґрунтовані письмові відповіді на основі наявних наукових джерел та власних міркувань з питань діяльності країн Африки у міжнародних організаціях:

1. Діяльність країн Африки в регіональних організаціях (АС, ЛАД, ІК, тощо): назва; склад країн-учасниць; мета організації; сучасні завдання; проекти.

2. Створення «Сполучених штатів Африки»: «За» та «Проти»: автори даного проекту; мета даного утворення; технологія створення.

3. Діяльність міжнародних організацій в країнах Африки (ООН, ЄС, НАТО, тощо).

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр «Академія», 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255 с.
7. Туристичне країнознавство: навч. посіб. у 4-х томах ; Т. 4 Африка і Близький Схід / Валентин Стафійчук, Оксана Малиновська та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт ОІСА (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>

5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 3 **Країни Західної Африки**

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівні розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Західної Африки.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Беніну та Гани.
2. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Буркіна-Фасо та Гамбії.
3. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Гвінеї та Кабо-Верде.
4. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Гвінеї-Бісау та Кот д'Івуару.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Ліберії та Малі.
6. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Нігеру та Сенегалу.
7. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Сьєрра-Леоне та Того.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат з відповідями на наступні запитання:

1. *Природно-ресурсний потенціал Західної Африки.*
2. *Проблеми соціально-економічного розвитку держав регіону.*
3. *Місце країн регіону в міжнародному поділі праці.*

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 4 Країни Центральної Африки

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівні розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Центральної Африки.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Анголи та Конго.
2. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Габону та ДР Конго.
3. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Екваторіальної Гвінеї та Центрально-Африканської Республіки.
4. Характеристика соціально-економічного розвитку Камеруну.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Сан-Томе і Принсіпі та Чаду.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему «Центральна Африка: суспільно-географічні особливості розвитку» з відповідями на наступні запитання:

1. *Особливості формування політичної карти Центральної Африки.*
2. *Природно-ресурсний потенціал Центральної Африки.*
3. *Демографічна ситуація.*
4. *Галузі спеціалізації промисловості та сільського господарства.*

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf

3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 5 **Країни Східної Африки**

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівень розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Східної Африки.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Бурунді та Руанди.
2. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Джибуті та Ефіопії.
3. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Еритреї та Південного Судану.
4. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Замбії та Танзанії.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Кенії та Сомалі.
6. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Малаві та Уганди.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему «Східна Африка: суспільно-географічна характеристика» з відповідями на наступні запитання:

1. *Природно-ресурсний потенціал.*
2. *Демографічна ситуація.*
3. *Галузі спеціалізації промисловості та сільського господарства.*
4. *Національні парки та заповідники Східної Африки.*

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 6 Країни Південної Африки

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівень розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Південної Африки.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Суспільно-географічна характеристика ПАР.
2. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Зімбабве та Коморських островів
3. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Ботсвани та Маврикію.
4. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Лесото та Мадагаскару.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Мозамбіку та Намібії.
6. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Есватіні та Сейшельських Островів.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Оцінка місця країн Африки у міжнародному поділі праці

1. Провести рангування держав певного регіону (вибирається на основі таблиці 1), заповнивши таблицю 2. Охарактеризувати місце країн регіону у міжнародному поділі праці.

Таблиця 1

Перша літера прізвища	Регіон
А, Є, М, Т, Ш	Північна Африка
Б, Ж, Н, У, Щ	Західна Африка
В, З, О, Ф, Я	Східна Африка
Д, К, Р, Ц	Західна прибережна Африка
Г, І, П, Х, Ю	Центральна Африка
Е, Л, С, Ч	Південна Африка

Таблиця 2

Місце держави	За площею	За населенням	За % міського населення	За ВВП на душу населення	За ІЛР (місце)
1					
2					
...					

2. Охарактеризувати принципи розміщення галузей промисловості та сільського господарства (вибирається одна галузь за початковою літерою прізвища). Нанести на контурну карту ареали вирощування сільськогосподарських культур та відповідні промислові центри африканських держав.

Таблиця 3

А	Деревообробка	І	Видобуток алмазів і золота	С	Вирощування какао-бобів
Б	Текстильна промисловість	К	Видобуток олова і міді	Т	Вирощування кукурудзи
В	Кольорова металургія	Л	ГЕС, ТЕС, АЕС	У	Вирощування рису
Г	Металургія алюмінію	М	Харчова	Ф	Вирощування бавовнику
Д	Металургія міді	Н	Хімія	Х	Вирощування фінікової пальми
Е, Є	Суднобудування і судноремонт	О	Видобуток залізної і марганцевої руди	Ц	Вирощування цукрової тростини
Ж, З	Чорна металургія	П	Видобуток срібла і урану	Ч	Целюлозно-паперова
Ш, Я	Нафтопереробка	Р	Вирощування кави	Щ, Ю	Шкіряно-взуттєва

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Матвієнко В.М. Маврикій // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL : <https://esu.com.ua/article-60174>

7. Матвієнко Н.М. Мадагаскар // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL : <https://esu.com.ua/article-60278>
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistic 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарські заняття 7-8

Комплексна географічна характеристика країн Африки

За даним питанням передбачено виконання індивідуальної роботи.

Мета: ознайомити студентів із основними показниками природного, демографічного, економічного і соціального характеру, які стосуються всіх країн Африки і полегшити їм опанування основного лекційного матеріалу, а також допомогти у підготовці та здачі іспиту з предмету.

Підсумкові семінарські заняття проводяться на основі підготовленого протягом місяця завдання для самостійної роботи (див. нижче) у вигляді захисту у викладача, який проводить семінарські заняття. Зміст захисту полягає у тому, що викладач у довільній формі запитує про будь-які відомості зі складеної таблиці (загалом – 5-6 питань), а студент відповідає на них. За результатами захисту виставляється оцінка, яка впливає як на поточний, так і на підсумковий контроль.

Допускається виконувати роботу частинами, використовуючи поділ праці (частину роботи виконує один студент, частину – другий, частину – третій і т.д.), але захист роботи суто індивідуальний і за всім змістом відразу. Студенти, які не захистили роботу, до іспиту не допускаються!

Завдання для самостійної роботи

Робота укладається у вигляді великої (розгорнутої) таблиці, в якій у першому стовпчику проставляється назва країни за абеткою, а в наступних стовпчиках – показники і характеристики, які описують цю країну. Найкраще виконувати таблицю у програмі Microsoft Excel, але це не принципово і допускаються інші формати. Підсумковий варіант роботи повинен бути роздрукований і представлений викладачу у паперовому вигляді. Після успішного захисту робота повертається студенту для подальшого використання.

Орієнтовний вигляд таблиці такий (таблиця продовжується вправо до необхідної ширини):

	країна	регіон	площа	вихід до моря	чисельність населення	густота населення	природний рух	столиця	...
1.									...
2.									...
3.									...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Короткий опис показників, які заносяться до таблиці:

1. Назва країни згідно абетки;
2. Регіон Африки, до якого відноситься країна:
  - a. Північна Африка (Алжир, Єгипет, Лівія, Мавританія, Марокко, Судан, Туніс), Західна Сахара);
  - b. Західна Африка (Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот д'Івуар, Ліберія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того);
  - c. Центральна Африка (Ангола, Габон, Демократична Республіка Конго, Екваторіальна Гвінея, Камерун, Конго, Сан-Томе і Прінсіпі, Чад, Центрально-Африканська Республіка);
  - d. Східна Африка (Бурунді, Джибуті, Еритрея, Ефіопія, Замбія, Кенія, Малаві, Південний Судан, Руанда, Сомалі, Танзанія, Уганда);
  - e. Південна Африка (Ботсвана, Зімбабве, Коморські Острови, Лесото, Маврикій, Мадагаскар, Мозамбік, Намібія, ПАР, Свазіленд, Сейшельські Острови);
3. Розмір території у тис. км²;
4. Чисельність населення у млн. жителів;
5. Густота населення – осіб/км²;
6. Рівень урбанізації – % міського населення;
7. Природний рух – у ‰;
8. Очікувана тривалість життя населення;
9. Рівень грамотності населення;
10. Столиця;

11. Мінеральні ресурси – вказати основні види корисних копалин, якими володіє країна, унікальні запаси можна виділити іншим шрифтом);
12. ВВП – валовий національний продукт у млрд. дол.;
13. ВВП на душу населення у дол. – загальний обсяг ВВП країни, поділений на чисельність її населення (можна округлювати до круглого числа чи до 0,5);
14. Промисловість: частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації;
15. Сільське господарство: частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації;
16. Сфера послуг частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К. : Либідь, 2004. 740 с.
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
4. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
5. Географія транспорту : навч. посіб. / В. І. Дорошенко, К. Д. Діденко. Київ : нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Київський університет, 2010. 183 с.
6. Довідковий атлас світу / В. В. Молочко, Ж. Є. Вовк, І. Л. Дрогушевська та ін. К. : ДНВП «Картографія», 2010. 328 с.
7. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
8. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Гамкало М. З. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
9. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любіцева О. О. Географія релігій. Київ : АртЕК, 1998. 504 с.
10. Соціально-економічна географія світу // За ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672с.
11. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2018. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2018/VolI2018.pdf> – Vol. 1. – NY., 2019.

2. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
3. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
4. Країни світу. URL: www.world-countries.org.ua
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 9

Латинська Америка: загальна характеристика

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівні розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Латинської Америки.

Підготувати доповіді для виступу на семінарському занятті та обговорення наступних питань:

1. Етапи становлення та сучасний стан політичної карти регіону.
2. Демографічна ситуація в регіоні.
3. Особливості суспільно-географічного розвитку держав Латинської Америки.
4. Вплив географічного положення на соціально-економічний розвиток держав регіону.
5. Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
6. Природна і культурна спадщина.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

1. На контурну карту нанести ареали територіальних суперечок між державами регіону. Зіставити ареали з родовищами корисних копалин та основними сільськогосподарськими районами латиноамериканських держав. Згрупувати конфлікти за ступенем вирішеності. Зробити необхідні висновки.

2. Охарактеризувати окремі галузі промисловості держав Латинської Америки та їх роль у формуванні зовнішньоекономічних зв'язків. Нанести на контурну карту промислові центри (табл. 1) та зробити висновки. Підготувати короткий виступ за цією темою.

Таблиця 1

Перша літера прізвища	Галузі промисловості
А, У	Гірничовидобувна промисловість (паливні ресурси)
Б, Ф	Чорна металургія
В, Х	Кольорова металургія
Г, Р	Машинобудування та металообробка
Д, Ч	Електротехнічне машинобудування
Е, Ш	Гірничовидобувна промисловість (кольорові метали)
Є, С	Електроенергетика
Ж, Я	Транспортне машинобудування
З, Т	Суднобудування та судноремонт
І, Ю	Хімічна промисловість
К, Щ	Нафтопереробна промисловість
Л,	Шкіряно-взуттєва промисловість
М,	Лісова, деревообробна
Н,	Целюлозно-паперова промисловість
О, Ц	Кавова промисловість
П,	Тютюнова промисловість

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Стафійчук В. І. Політична географія світу : Навч. посібн. / В. І. Стафійчук. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 306 с.
7. Стафійчук В. І., Матвієнко В. М., Матвієнко Н. М. Південна Америка на сучасному світовому туристичному ринку та вплив пандемії Covid-19 на нього / Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 19 травня 2023) / відпов. ред. Л. В. Ільїн. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2023. С. 79-83.

8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 10
Мексика

Мета: виявити передумови, чинники, особливості розвитку та розміщення господарського комплексу Мексики.

Підготувати доповіді для виступу на семінарі та обговорення наступних питань:

1. Особливості суспільно-географічного положення.
2. Природно-ресурсний потенціал Мексики.
3. Населення: чисельність, національний склад, зайнятість, особливості розселення, міста.
4. Структурні зміни у господарському комплексі Мексики.
5. Мексика у міжнародному поділі праці.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему «Характеристика найбільших міст Південної Америки» за наступним планом:

1. Особливості географічного положення.
2. Історична довідка.

3. Характеристика населення.
4. Характеристика галузевої спеціалізації господарства.
5. Транспортна система.
6. Культурне життя.
7. Видатні пам'ятки.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр "Академія", 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. 5-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 839 с.
5. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
7. Туристичне країнознавство: навч. посіб. у 4-х томах ; Т.3 Америка / Валентин Стафійчук, Оксана Малиновська та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 270 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт ОІСА (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 11

Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Америки та Карибського басейну

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівень розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації країн Центральної Америки та Вест-Індії.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Гватемали та Куби.
2. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Гондурасу та Белізу.
3. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Коста-Рики та Нікарагуа.
4. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Сальвадору та Гаїті.
5. Порівняльна характеристика соціально-економічного розвитку Панам та Багамських островів.

Завдання для самостійної роботи

Регіони Латинської Америки

1. На контурній карті показати:

- Центральну Америку;
- Вест-Індію;
- групу Андських країн;
- групу Ла-Платських країн;
- Бразилію та Гвіани;
- країни Південного конусу.

2. Цифрами на карті позначити наступні держави та їх столиці:

1) Мексику	6) Сальвадор
2) Коста-Рику	7) Тринідад і Тобаго
3) Болівію	8) Пуерто-Рико
4) Уругвай	9) Еквадор
5) Суринам	10) Ямаїку

3. Назвіть країни в межах яких знаходяться наступні міста:

1) Сан-Педро-Сула	6) Гуаякіль, Есмеральдас
2) Кочабамба	7) Вальпараїсо, Консепсьйон
3) Монтеррей	8) Кордова, Росаріо
4) Белу-Орізонті, Ресіфі	9) Маракайбо, Валенсія

5) Медельїн, Картахена

10) Гуантанамо, Баямо

4. *Перегляньте відео (джерело № 3 додаткових ресурсів). Використовуючи, також, й інші джерела зробіть висновки про значення Панамського каналу для міжнародного судноплавства та економіки США і Панами. Порівняйте значення Панамського каналу з іншими великими каналами – Суецьким та Кільським (за пропускною спроможністю, кількістю та структурою вантажів, отриманими доходами тощо).*

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Все про Панамський канал: віртуальна екскурсія, історія, будівництво, його значення та робота. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=M-UiC5Gre4Y>
4. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
5. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
6. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 12

Суспільно-географічна характеристика Ла-Платських країн

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівень розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації Ла-Платських країн.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Суспільно-географічна характеристика Аргентини.
2. Суспільно-географічна характеристика Уругваю.
3. Суспільно-географічна характеристика Парагваю.
4. Місце Ла-Платських країн у міжнародному поділі праці.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему «Інтеграційні процеси в Латинській Америці» за наступним планом:

1. Історія формування інтеграційних процесів у Латинській Америці.
2. Склад інтеграційних об'єднань субрегіону.
3. Основні завдання інтеграційних об'єднань субрегіону.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
4. Кіптенко В. К. Країни Латинської Америки: курс лекцій. К.: “Альтрепрес”, 2014. 77 с.
5. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Все про Панамський канал: віртуальна екскурсія, історія, будівництво, його значення та робота. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=M-UiC5Gre4Y>
4. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
5. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
6. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 13

Бразилія та Гвіани

Мета: виявити передумови, чинники, особливості розвитку та розміщення господарських комплексів Бразилії та трьох Гвіан.

Підготувати доповіді для виступу на семінарі та обговорення наступних питань:

1. Особливості суспільно-географічного положення та природно-ресурсний потенціал Бразилії.
2. Населення: чисельність, національний склад, зайнятість, особливості розселення Бразилії.
3. Галузева структура господарського комплексу Бразилії та її участь у міжнародному поділі праці.
4. Суспільно-географічна характеристика Гаяни.
5. Суспільно-географічна характеристика Суринаму.
6. Суспільно-географічна характеристика Французької Гвіани.

На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат на тему «Внутрішні відміни та міста Бразилії» за наступним планом:

1. Суспільно-географічна характеристика економічних районів Бразилії.
2. Суспільно-географічна характеристика найбільших міст країни: Сан-Паулу, Ріо-де-Жанейро, Белу-Орізонті, Бразиліа.
3. Природна та культурна спадщина.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр "Академія", 2007. 688 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
4. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
5. Книш М. М. Проблеми регіонального лідерства Бразилії / М. М. Книш // Географія та туризм. 2010. Вип. 5. С. 48-52.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
7. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. UNCTAD Handbook of Statistics 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf
3. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семинарське заняття 14

Суспільно-географічна характеристика Андських країн

Мета: виявити особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, рівень розвитку та особливості розміщення галузей спеціалізації Андських країн.

Підготувати доповіді-презентації. Виступи до 7 хв. На семінарських заняттях студенти активно формують питання до доповідача, дискутують, що дозволяє краще освоїти матеріал, навчитися формулювати власні висновки та відстоювати власну думку.

Перелік тем для презентацій:

1. Суспільно-географічна характеристика Венесуели.
2. Суспільно-географічна характеристика Колумбії.
3. Суспільно-географічна характеристика Еквадору.
4. Суспільно-географічна характеристика Перу.
5. Суспільно-географічна характеристика Чилі.

Завдання для самостійної роботи

1. Застосовуючи порівняльний аналіз (на світовому, регіональному та субрегіональному рівнях) складіть аналітичну записку (обсягом до 5 сторінок, відповідно ілюстровану таблицями, графіками та діаграмами) сучасного розвитку однієї з країн Центральної Америки та Вест-Індії (за порядковим номером студентів у списку групи) з урахуванням, крім традиційних показників, актуальних індексів людського розвитку, конкурентоспроможності, глобалізації, подорожей і туризму:

1. Гватемала.
2. Гондурас.
3. Беліз.
4. Коста-Ріка.
5. Нікарагуа.
6. Сальвадор.
7. Панама.
8. Куба.
9. Гаїті.
10. Багамські острови.

Зробити порівняння сучасного соціально-економічного розвитку з Україною та дати власний прогноз щодо перспектив розвитку відповідної країни Південної Америки на наступні 10 років.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К. : Либідь, 2004. 740 с.
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
4. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255 с.
7. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. Всесвітня Рада подорожей і туризму. URL: <http://www.wttc.org/research/economic-data-search-tool>
2. Звіт про глобальну конкурентоспроможність // Світовий економічний форум. URL: <http://reports.weforum.org>
3. Звіти про людський розвиток // Програма розвитку ООН. URL: <http://hdr.undp.org/en>
4. Індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму // Світовий економічний форум. URL: <https://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2019/rankings/>

5. Індикатори // Світовий банк. URL: <http://data.worldbank.org/indicator>
6. Країни світу. URL: www.world-countries.org.ua
7. Офіційний сайт FAO (статистика з сільського господарства – Food and Agricultural Organization of the United Nations). URL: <http://www.fao.org>
8. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
9. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
10. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
11. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Семінарське заняття 15

Комплексна географічна характеристика країн Південної Америки За даним питанням передбачено виконання індивідуальної роботи.

Мета: ознайомити студентів з основними показниками природного, демографічного, економічного і соціального характеру, які стосуються всіх країн Африки і полегшити їм опанування основного лекційного матеріалу, а також допомогти у підготовці та здачі іспиту з предмету.

Підсумкові семінарські заняття проводяться на основі підготовленого протягом місяця завдання для самостійної роботи (див. нижче) у вигляді захисту у викладача, який проводить семінарські заняття. Зміст захисту полягає у тому, що викладач у довільній формі запитує про будь-які відомості зі складеної таблиці (загалом – 5-6 питань), а студент відповідає на них. За результатами захисту виставляється оцінка, яка впливає як на поточний, так і на підсумковий контроль.

Допускається виконувати роботу частинами, використовуючи поділ праці (частину роботи виконує один студент, частину – другий, частину – третій і т.д.), але захист роботи суто індивідуальний і за всім змістом відразу. Студенти, які не захистили роботу, до іспиту не допускаються!

Завдання для самостійної роботи

Робота укладається у вигляді великої (розгорнутої) таблиці, в якій у першому стовпчику проставляється назва країни за абеткою, а в наступних стовпчиках – показники і характеристики, які описують цю країну. Найкраще виконувати таблицю у програмі Microsoft Excel, але це не принципово і допускаються інші формати. Підсумковий варіант роботи повинен бути роздрукований і представлений викладачу у паперовому вигляді. Після успішного захисту робота повертається студенту для подальшого використання.

Орієнтовний вигляд таблиці такий (таблиця продовжується вправо до необхідної ширини):

	країна	регіон	площа	вихід до моря	чисельність населення	густота населення	природний рух	столиця	...
1.									...
2.									...
3.									...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Короткий опис показників, які заносяться до таблиці:

1. Назва країни згідно абетки;
2. Регіон Південної Америки, до якого відноситься країна:
  - а. Андські країни (Болівія, Венесуела, Еквадор, Колумбія, Перу, Чилі);
  - б. Бразилія та Гвіани (Бразилія, Гаяна, Суринам, Французька Гвіана);
  - с. Ла-Платські країни (Аргентина, Парагвай, Уругвай).
3. Розмір території у тис. км²;
4. Чисельність населення у млн. жителів;
5. Густота населення – осіб/км²;
6. Рівень урбанізації – % міського населення;
7. Природний рух – у ‰;
8. Очікувана тривалість життя населення;
9. Рівень грамотності населення;
10. Столиця;
11. Мінеральні ресурси – вказати основні види корисних копалин, якими володіє країна, унікальні запаси можна виділити іншим шрифтом);
12. ВВП – валовий національний продукт у млрд. дол.;
13. ВВП на душу населення у дол. – загальний обсяг ВВП країни, поділений на чисельність її населення (можна округлювати до круглого числа чи до 0,5);
14. Промисловість: частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації;
15. Сільське господарство: частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації;
16. Сфера послуг частка у ВВП, зайнятість населення та галузі спеціалізації.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К. : Либідь, 2004. 740 с.
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.

4. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
5. Довідковий атлас світу / В. В. Молочко, Ж. Є. Вовк, І. Л. Дрогушевська та ін. К. : ДНВП «Картографія», 2010. 328 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
7. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Гамкало М. З. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
8. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любіцева О. О. Географія релігій. Київ : АртЕК, 1998. 504 с.
9. Соціально-економічна географія світу // За ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2018. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2018/VolII2018.pdf> – Vol. 1. – NY., 2019.
2. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
3. UNCTAD Handbook of Statistics 2019. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat44_en.pdf
4. Країни світу. URL: www.world-countries.org.ua
5. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
8. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ Й ВИКОНАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ЗАВДАНЬ

Успішне виконання передбачених завдань та самостійної роботи дозволить отримати та закріпити знання з курсу «Географія країн Африки, Південної Америки».

Підготовка до семінарських занять здійснюється відповідно до планів занять з визначеними в них темами, питаннями для обговорення та завданнями для самостійної роботи.

Доповідь на семінарі повинна мати чітку, логічну та послідовну структуру, що дозволить послідовно розкрити конкретне проблемне питання протягом 5-7 хв. При підготовці доповіді особливу увагу слід приділити

опрацюванню підручників, монографій, збірників наукових праць, періодичних видань, у тому числі електронних.

Запитання до доповідача повинні бути зрозумілими, логічно сформульованими, конкретними та відповідати темі доповіді.

Відповіді на питання на семінарських заняттях мають бути чіткими та аргументованими.

Доповнення повинні бути по суті питання, що обговорюється та не містити повторень.

Зауваження до виступів допускаються лише у випадках їх аргументованого та конструктивного викладення, виключно за темою доповіді.

Виконання *самостійної роботи* передбачає детальний аналіз різноманітних джерел інформації, підготовку рефератів, складання аналітичних таблиць та картосхем.

При підготовці *доповідей-презентацій* варто звернути увагу на скорочені викладення загальноприйнятих наукових термінів та понять, використання наукового стилю викладення матеріалу в письмовій та графічній формі, доповнення текстової інформації сучасними статистичними, картографічними та іншими матеріалами з обов'язковим посиланням на першоджерела. Всі презентації необхідно завершувати списком використаних джерел.

Найбільш придатною для виконання та представлення презентацій є програма *Power Point*.

Рекомендований *обсяг* повинен складати 10-15 слайдів.

Орієнтовний *час* представлення презентацій 7-10 хв.

Основними *критеріями оцінювання* доповідей-презентацій є їх змістовне наповнення, актуальність інформації та обґрунтованість висновків.

Програмний матеріал дисципліни передбачає два змістовні модулі, а також, обов'язкове виконання та захист останньої самостійної роботи.

Для оволодіння навиками збору, аналізу та представлення суспільно-географічної інформації передбачається виконання усіх видів робіт у електронному вигляді з використанням комп'ютерної техніки та прикладного програмного забезпечення.

При оформленні таблиць необхідною умовою є наявність її назви зверху та дотримання запропонованих у даному виданні зразків. Важливо для оформлення тексту в таблицях використовувати гарнітуру Times New Roman, шрифт розміром 12-14 друкарських пунктів. У рядках таблиць обов'язково мають бути зазначені одиниці виміру показників та дотримані загальноприйняті правила оформлення.

Для кращого оволодіння програмним матеріалом та підготовки до контрольних робіт доцільно опрацьовувати рекомендовані джерела та знаходити відповіді на контрольні запитання, які наведені нижче.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЗНАНЬ

1. Назвіть визначені ООН ознаки слабкої розвиненості країн.
2. Які особливості географічного положення країн Північної Африки.
3. Назвіть основні райони видобутку енергоносіїв в Африці.
4. Яка африканська країна є найбільшим виробником та експортером золота, платини, діамантів марганцевої руди та вугілля?
5. Укажіть мінеральні ресурси ДР Конго світового значення.
6. Укажіть причини нерівномірної заселеності Африки.
7. Яка країна Африки має найчисельніше населення?
8. Проаналізуйте особливості георелігійної ситуації в Африці.
9. Яка мова вважається офіційною в Єгипті?
10. Чому країни Північної Африки економічно розвиненіші, ніж країни Західної Африки?
11. Укажіть галузі спеціалізації Єгипту, які створюють найбільшу частку в структурі ВВП?
12. Який морський канал на території Африки має світове значення?
13. Укажіть спільні риси країн Центральної Африки.
14. Назвіть галузі спеціалізації промисловості ПАР.
15. Укажіть країну Африки, яка останньою здобула незалежність.
16. Укажіть особливості спеціалізації сільського господарства країн Східної Африки.
17. Укажіть чинники соціально-економічного розвитку ПАР.
18. Назвіть і покажіть на карті регіони Африки з найбільшою кількістю природних парків та заповідників.
19. Назву якої африканської країни було змінено через її співзвучність зі Швейцарією?
20. Укажіть африканську країну з найвищим рівнем соціально-економічного розвитку.
21. Які країни Африки є основними експортерами кави на світовий ринок?
22. Укажіть найпоширеніші релігійні вірування Єгипту.
23. Укажіть країну Центральної Африки де є родовище хромітів світового значення.
24. Якими галузями спеціалізації представлені країни Північної Африки у міжнародному поділі праці?
25. Вкажіть найбільш нестабільні у політичному відношенні країни Африки.
26. Укажіть чинники, які обумовили розвиток у Єгипті найпотужнішої в Африці нафтопереробної промисловості.
27. З якою країною Єгипет узгоджує обсяги споживання води річки Ніл?
28. Назвіть основні експортні культури рослинництва Західної Африки.
29. Проаналізуйте особливості розвитку транспорту в країнах та регіонах Африки.

30. Укажіть спільні риси географічного положення Південної Америки та Африки.
31. Укажіть характерні ознаки господарства більшості країн Африки.
32. Назвіть єдину країну Африки, яка входить до G-20.
33. Укажіть спільні риси розвитку господарських комплексів ПАР, Канади та Австралії.
34. Укажіть характерні ознаки, які притаманні для урбанізаційних процесів африканських країн.
35. Яку продукцію Україна експортує до ПАР?
36. За яким показником ПАР занесено до Книги рекордів Гіннеса?
37. Охарактеризуйте особливості розподілу мінеральних ресурсів та господарського розвитку Південної Америки.
38. Назвіть країну, яка займає перше місце в світі за виробництвом срібла.
39. Назвіть єдину соціалістичну країну Америки та галузі спеціалізації її господарського комплексу.
40. Назвіть країну – найбільшого експортера нафти у Південній Америці.
41. Укажіть галузі спеціалізації промисловості Бразилії.
42. Укажіть галузі спеціалізації сільського господарства Бразилії.
43. Якій країні Південної Америки належить першість за потужністю та кількістю ГЕС?
44. Укажіть, які ресурси є електроенергетичною базою Південної Америки?
45. Яка країна Південної Америки є світовим експортером зерна?
46. Назвіть країни Південної Америки – члени ОПЕК.
47. Назвіть країни Південної Америки – світові експортери кави.
48. Що сполучає Панамериканське шосе – найдовша у світі мережа автодоріг?
49. Яку країну Латинської Америки називають «цукорницею світу» завдяки її міжнародній спеціалізації?
50. Укажіть країну Південної Америки з найбільшими покладами міді.
51. Які країни Південної Америки є світовими лідерами в експорті шкіри та м'яса?
52. Обґрунтуйте значення пампи для господарського розвитку Аргентини.
53. Назвіть країни Латинської Америки, які є великими експортерами бокситів.
54. Назвіть державу Південної Америки, яка посідає перше місце у світі за видобутком смарагдів.
55. Укажіть, яка країна Південної Америки є світовим експортером бананів?
56. Обґрунтуйте чому в Бразилії, Аргентині та Австралії м'ясне скотарство є галуззю спеціалізації?
57. Охарактеризуйте демографічну ситуацію в Латинській Америці.
58. Як фізико-географічні властивості території Південної Америки позначаються на особливостях розселення в регіоні?
59. Проаналізуйте особливості культурно-релігійної ситуації в Латинській Америці.

60. Укажіть особливості расової та етнічної строкатості населення Латинської Америки.
61. Укажіть на який вид транспорту припадає найбільший обсяг вантажоперевезень у Латинській Америці?
62. Обґрунтуйте міжнародне значення Панамського каналу.
63. Обґрунтуйте найсуттєвіші риси, що визначають територіальні відмінності суспільного розвитку країн Мезоамерики.
64. Обґрунтуйте найсуттєвіші риси, які визначають територіальні відмінності суспільного розвитку країн Південної Америки.
65. Обґрунтуйте у чому полягають суспільно-географічні переваги країн Південного Конусу?
66. Поясніть, які риси суспільного розвитку Бразилії обґрунтовують її віднесення до нових індустріальних країн?
67. Укажіть чинники розвитку чорної металургії Бразилії.
68. Які види природних ресурсів визначають схожість міжнародної спеціалізації України з Канадою та Бразилією?
69. Назвіть країну Латинської Америки з найвищим показником ВВП на душу населення.
70. Охарактеризуйте інтеграційні процеси, що відбуваються в Латинській Америці.

ВАРІАНТ ТЕСТУ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ПО ТЕМІ 1

1. Вкажіть три перші (найбільш активні) зони світової політики й економіки:

3 бали

а) _____ ; б) _____ ; в) _____.

2. Який субрегіон Африки відповідає наступним характеристикам?

1 бал

- а) розташовані країни, які відносять до найбідніших у світі;
- б) знаходиться національний парк, де відбуваються природні сезонні міграції диких тварин;
- в) розташовані країни, які є великими виробниками та експортерами кави;
- г) знаходиться держава, яка останньою на материк у отримала незалежність.

_____

3. Укажіть спільну ознаку для позначених на картосхемі країн Африки:

1 бал

- а) вирощування на експорт цукрової тростини;
- б) випасання овець та експорт вовни;
- в) заготівля та експорт цінних видів деревини;
- г) видобування та експорт нафти.

4. Природні ресурси Західної Африки одні з найбагатших у світі та найбагатші й найрізноманітніші в Африці:

1 бал

- а) так;
- б) ні.

5. Середня тривалість життя в Африці найнижча серед усіх регіонів світу:

1 бал

- а) так;
- б) ні.

6. Країни Центральної Африки мають унікальні на материку запаси марганцю, значні запаси алмазів та міді:

1 бал

- а) так;
- б) ні.

7. Яка країна Африки має найвищий показник ВВП на душу населення, дол.?

1 бал

- а) Алжир;
- б) Сейшельські острови;
- в) Екваторіальна Гвінея;
- г) ПАР.

8. Укажіть країну Африки – найбільшого експортера міді та мідного концентрату:

1 бал

- а) Гана;
- б) Демократична республіка Конго;
- в) ПАР;
- г) Намібія.

9. Визначте субрегіон Африки за наступними характеристиками:

1 бал

- а) найбільш однорідний в етнокультурному відношенні регіон світу;
- б) арабська мова є державною в усіх країнах регіону;
- в) панівною релігією є іслам сунітського спрямування;
- г) третинний сектор досить швидко розвивається в усіх державах.

11. Виберіть правильну відповідь. Які міста знаходяться у Марокко?

1 бал

- а) Касабланка, Сафі, Канкан;
- б) Рабат, Лубумбаші, Дуала;
- в) Сале, Танжер, Марракеш;

г) Фес, Дурбан, Ндола.

11. Укажіть, який вид продукції Україна імпортує з Африки:

1 бал

- а) боксити;
- б) марганцеві руди;
- в) уран;
- г) залізні руди.

12. Укажіть причини економічної депресивності сучасного розвитку країн Африки:

2 бали

ВАРІАНТ ТЕСТУ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ПО ТЕМІ 2

1. Виберіть правильну відповідь. Які міста знаходяться в Латинській Америці?

1 бал

- а) Мехіко, Колумбус, Монтевідео, Кіто;
- б) Монтеррей, Сан-Пауло, Дуала, Манаус;
- в) Богота, Ресіфі, Сантьяго, Маракайбо;
- г) Ліма, Марракеш, Дакка, Санто-Домінго.

2. Найвищий показник на душу населення у:

1 бал

- а) Аргентині;
- б) Панамі;
- в) Чилі;
- г) Уругваї.

3. Укажіть країну з найвищою густотою населення

1 бал

- а) Аргентина;
- б) Бразилія;
- в) Колумбія;
- г) Мексика.

4. Укажіть, що є несприятливим у економіко-географічному положенні країн Південної Америки?

1 бал

- а) дві країни регіону не мають виходу до океанів та морів;
- б) регіон розташований відносно близько від США;
- в) вони розташовані далеко від світових центрів економіки;
- г) більшість кордонів між країнами регіону проходить по хребтах та ріках.

5. Укажіть головну особливість розвитку територіальної структури господарства групи нових індустріальних країн у Латинській Америці:

1 бал

- а) орієнтування нових центрів економічної активності на імпорт сировини;
- б) рівномірне розосередження економічної діяльності по адміністративних центрах;
- в) формування «ліній проникнення» для зв'язку портів з глибинними районами країн;
- г) розвиток промисловості й сфери послуг лише у столичних агломераціях.

6. Укажіть, що сполучає найдовша у світі мережа автодоріг – Панамериканське шосе?

1 бал

- а) Аляску з південними районами Аргентини;
- б) внутрішні райони сельви з узбережжям материка;
- в) внутрішні частини Гайани, Венесуели, Колумбії, Еквадору, Перу та Болівії;
- г) східне і західне узбережжя Південної Америки.

7. Укажіть країни Південної Америки, які визнані світовими лідерами в експорті шкіри та м'яса:

1 бал

- а) Болівія, Чилі;
- б) Аргентина, Уругвай;
- в) Перу, Венесуела;
- г) Бразилія, Парагвай.

8. Укажіть головні країни-постачальники джуту на світовий ринок:

1 бал

- а) Аргентина, Перу, Колумбія – алмази, топази, кварц;
- б) Ямайка, Суринам, Гаяна – залізна руда;
- в) Мексика, Венесуела, Тринідад і Тобаго – нафта;
- г) Бразилія, Венесуела, Еквадор – мідні руди.

9. Укажіть набір товарів, які ввозяться в Україну з виділених на карті країн Південної Америки:

1 бал

- а) арахіс, макарони, яблука, м'ясо (свинина);
- б) кава, какао, банани, м'ясо (яловичина);
- в) рис, маслини, чорний чай, молочні продукти;
- г) фініки, полуниця, соняшникова олія, курятина.

10. Укажіть країну з найвищим рівнем урбанізації:

1 бал

- а) Аргентина;
- б) Бразилія;
- в) Мексика;
- г) Уругвай.

11. Укажіть чим зумовлений розвиток чорної металургії Бразилії?

1 бал

- а) орієнтацією на повністю привезену сировину;
- б) наявністю власних високоякісних залізних і марганцевих руд, а також, привізного коксівного вугілля;
- в) наявністю власного коксівного вугілля та привізних руд;
- г) орієнтацією на власні руди та власне паливо.

12. Густина населення Аргентини знаходиться у межах:

1 бал

- а) 16,9-17,1 осіб/км²;
- б) 16,5-16,7 осіб/км²;

в) 16,6-16,8 осіб/км²;

г) 17,3-17,5 осіб/км².

13. Визначте правильні твердження щодо країн Латинської Америки:

3 бали

а) у регіоні Латинська Америка середній рівень урбанізації становить близько 90%;

б) усі країни Латинської Америки (крім Куби) належать до групи високорозвинених країн;

в) переважаючою релігією є протестантство;

г) Аргентина і Болівія мають великі масштаби розвитку нафтохімії;

д) на Бразилію, Мексику, Аргентину, Колумбію припадає 2/3 виробництва продукції аграрного сектору в регіоні;

е) в енергетиці регіону головним ресурсом є нафта;

є) серед країн регіону на Чилі припадає значна частка видобутку міді, Мексика лідирує за видобутком срібла, Бразилія – залізної руди.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Типологія і типи держав світу.
2. Африка: місце в світі та політична ситуація.
3. Типи держав Африки за рівнем соціально-економічного розвитку.
4. Причини формування нових країн на політичній карті Африки протягом кінця ХХ – початку ХХІ ст.
5. Типи держав Латинської Америки за рівнем соціально-економічного розвитку.
6. Принципи виділення субрегіонів Африки.
7. Нові індустріальні країни Латинської Америки: сучасний стан, проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку.
8. Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
9. Територіальні відмінності у соціально-економічному розвитку країн Мезоамерики.
10. Спільні та відмінні риси у структурі господарства країн Мезоамерики.
11. Територіальні відмінності у соціально-економічному розвитку країн Південної Америки.
12. Чинники соціально-економічного розвитку країн Андського Заходу.
13. Вплив Давньоєгипетської цивілізації на розвиток африканських країн.
14. Вплив природних особливостей території на формування культурних та господарських особливостей країн Африки.
15. Господарська оцінка природних умов і ресурсів Африки, їх регіональні відмінності.
16. Господарська оцінка природних умов і ресурсів Мезоамерики.
17. Господарська оцінка природних умов і ресурсів Південної Америки, їх регіональні відмінності.
18. Вплив географічного положення, джерел сировини та палива на формування територіальної структури господарства країн Латинської Америки.
19. Експортні галузі видобувної промисловості країн Латинської Америки.
20. Експортні галузі видобувної промисловості країн Африки.
21. Експортні галузі сільського господарства Латинської Америки: товарна структура, особливості розміщення.
22. Пампа: значення, спеціалізація, особливості розміщення.
23. Туристсько-рекреаційний потенціал Латинської Америки.
24. Нафтовидобувні країни Африки.
25. Дестабілізуючі чинники розвитку на африканському континенті.
26. Причини низького рівня економічного розвитку більшості країн Африки.
27. Найнестабільніші країни Африки: причини та перспективи розвитку.
28. Чинники соціально-економічного розвитку ПАР.
29. Населення Африки: расова диференціація, демографічні процеси, особливості розселення.
30. Особливості демографічних процесів в африканських країнах різних субрегіонів.
31. Відмінні риси процесу урбанізації в африканських країнах зони Сахелю.
32. Георелігійна ситуація в країнах та регіонах Африки.
33. Населення Латинської Америки: етнічний склад, мова, сучасні демографічні процеси в країнах регіону.
34. Транспортна система Африки. Характеристика основних видів транспорту.

35. Зовнішньоекономічні зв'язки Африки. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі.
36. Рівень урбанізації країн Латинської Америки, міста-гіганти.
37. Структура транспортної системи і характеристика видів транспорту Латинської Америки.
38. Панамський канал.
39. Промисловість Бразилії.
40. Транспортна система Бразилії.
41. Промисловість Мексики.
42. Сільське господарство Аргентини.
43. Макіладорас: суть, значення, особливості розвитку та розміщення.
44. Основні риси територіальної диференціації сільськогосподарського виробництва в Латинській Америці.
45. Економіко-географічна характеристика регіону Північна Африка.
46. Спільні та відмінні риси країн Північної Африки.
47. Економіко-географічна характеристика Єгипту.
48. Економіко-географічна характеристика Алжиру.
49. Особливості розвитку Судану: природні, етно-культурні, релігійні, господарські, політичні.
50. Економіко-географічна характеристика регіону Західна Африка.
51. Економіко-географічна характеристика Нігерії.
52. Економіко-географічна характеристика Гвінеї.
53. Економіко-географічна характеристика регіону Центральна Африка.
54. Економіко-географічна характеристика Анголи.
55. Економіко-географічна характеристика Камеруну.
56. Економіко-географічна характеристика ДР Конго.
57. Економіко-географічна характеристика регіону Східна Африка.
58. Економіко-географічна характеристика Ефіопії.
59. Економіко-географічна характеристика Танзанії.
60. Економіко-географічна характеристика регіону Південна Африка.
61. ПАР у міжнародному поділі праці.
62. Економіко-географічна характеристика Маврикію.
63. Економіко-географічна характеристика країн Південного конусу.
64. Економіко-географічна характеристика Чилі.
65. Економіко-географічна характеристика Коста-Рики.
66. Економіко-географічна характеристика Колумбії.
67. Країни Вест-Індії: загальні відомості про регіон, особливості економіко-географічного положення, галузі спеціалізації.
68. Економіко-географічна характеристика Республіки Куба.
69. Економіко-географічна характеристика Ямайки.
70. Економіко-географічна характеристика Тринідаду і Тобаго.
71. Соціально-економічна географія Аргентини.
72. Бразилія у міжнародному поділі праці.
73. Економіко-географічна характеристика Мексики.
74. Економіко-географічна характеристика Перу.
75. Економіко-географічна характеристика Венесуели.
76. Економіко-географічна характеристика Еквадору.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ДО КУРСУ

Основна:

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К. : Видавничий центр “Академія”, 2007. 688 с.
2. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К. : Либідь, 2004. 740 с.
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
6. Соціально-економічна географія світу // За ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672с.
7. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К. : Либідь, 2001. 416 с.

Додаткова:

1. Весела Н. М. Інтеграційні процеси в Латинській Америці та Карибському басейні: особливості, тенденції, перспективи: дис. канд. політ. наук. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 197 арк.
2. Географія світового господарства (з основами економіки) : навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
3. Географія транспорту : навч. посіб. / В. І. Дорошенко, К. Д. Діденко. Київ : нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Київський університет, 2010. 183 с.
4. Довідковий атлас світу / В. В. Молочко, Ж. Є. Вовк, І. Л. Дрогушевська та ін. К. : ДНВП «Картографія», 2010. 328 с.
5. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. 5-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 839 с.
6. Економіка зарубіжних країн : навчальний посібник для вузів: / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. К. : Центр учбової літератури, 2008. 463 с.
7. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
8. Кіптенко В. К. Країни Латинської Америки: курс лекцій. К.: “Альтрепрес”, 2014. 77 с.
9. Книш М. М. Проблеми регіонального лідерства Бразилії / М. М. Книш // Географія та туризм. 2010. Вип. 5. С. 48-52.

- 10.Космина В. Латинська Америка після «лівого повороту»: нові виклики / В. Космина // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2017. Том 28 (67). № 2. С. 52-58.
- 11.Країнознавство: Підручник / за заг. ред. Крижанівського В. П., Головченка В. І. К. : ВПЦ “Київський університет”, 2008. 658 с.
- 12.Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любіцева О. О. Географія релігій. Київ : АртЕК, 1998. 504 с.
- 13.Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255 с.
- 14.Сорж Б. Мартучеллі Д. Латиноамериканський виклик: Соціальна згуртованість і демократія / Б. Сорж, Д. Мартучеллі; пер. з порт. і англ. Т. Цимбал. Львів, Кальварія; К. : Ніка-Центр, 2014. 288 с.
- 15.Стафійчук В. І. Політична географія світу : Навч. посібн. / В. І. Стафійчук. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 306 с.
- 16.Стафійчук В. І., Матвієнко В. М., Матвієнко Н. М. Південна Америка на сучасному світовому туристичному ринку та вплив пандемії Covid-19 на нього / Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 19 травня 2023) / відпов. ред. Л. В. Ільїн. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2023. С. 79-83.
- 17.Трохимчик С.В., Федунь О.В. Політична географія світу : Навч. посіб. 2-е вид., К.: Знання, 2007. 422 с.
- 18.Туристичне країнознавство: навч. посіб. у 4-х томах ; Т.3 Америка / Валентин Стафійчук, Оксана Малиновська та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 270 с.
- 19.Туристичне країнознавство: навч. посіб. у 4-х томах ; Т.4 Африка і Близький Схід / Валентин Стафійчук, Оксана Малиновська та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с.
- 20.Шарма Р. Передові країни. В очікуванні нового «економічного дива» / Пер. з англ. Андрій Іщенко. К.: Наш формат, 2018. 296 с.

Додаткові ресурси:

1. International Trade Statistics Yearbook 2020. Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/pb/downloads/2020/VolII2020.pdf>.
2. The Oxford Handbook of Economic Geography. URL: https://www.researchgate.net/publication/240661600_The_Oxford_Handbook_of_Economic_Geography
3. UNCTAD Handbook of Statistic 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_en.pdf

4. Всесвітня туристська організація (ЮНВТО). URL: <https://www.unwto.org>
5. Готуйся серйозно до географії. URL: <https://geografiamozil2.jimdofree.com>
6. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
7. Країни світу. URL: www.world-countries.org.ua
8. Матвієнко В.М. Маврикій // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL : <https://esu.com.ua/article-60174>
9. Матвієнко Н.М. Мадагаскар // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL : <https://esu.com.ua/article-60278>
10. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень Борисфен Інтел. Публікації про Латинську Америку. URL: https://bintel.org.ua/category/nash_archiv/archiv-regioni/amerika/
11. Основні огляди і доповіді ООН в економічній і соціальній сферах. URL: <http://www.un.org>
12. Офіційний сайт FAO (статистика з сільського господарства – Food and Agricultural Organization of the United Nations). URL: <http://www.fao.org>
13. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
14. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
15. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
16. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку (Organisation for Economic Cooperation and Development). URL: <http://www.oecd.org>
17. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
18. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
19. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Основні показники соціально-економічного розвитку країн і територій Північної Африки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2019 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Алжир	2382,7	44,8 (34)	169,9	11000 (138)	91
Єгипет	1001,4	109,5 (15)	323,8	11600 (136)	97
Західна Сахара	266	0,7 (168)	0,965	2500 (198)	...
Лівія	1760	7,3 (106)	52,3	22000 (85)	104
Мавританія	1031	4,2 (128)	0,7	5300 (173)	158
Марокко	447	37,1 (40)	118,9	8100 (153)	123
Судан	1861	49,2 (30)	24,9	3700 (188)	172
Туніс	164	12 (81)	38,9	10400 (143)	97
РАЗОМ	8912,1 (6 %)	264,8 (3,3 %)	954,5 (1,2 %)		
Середній				9325	
СВІТ	148940	7979	80270	17000 <i>середній</i>	

Примітка: 1)... – дані відсутні;
2) (21 %) – частка від світу.

Для порівняння:

Україна:

Площа – 603,7 тис. км²

Чисельність населення – 43,3 млн. дол. (35 місце);

ВВП – 155,1 млрд. дол. (50 місце);

ВВП на душу населення дол. США – 12900 дол. (127 місце),

ІЛР – 77-е місце.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК Б

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Західної Африки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2019 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Бенін	112,6	14,2 (74)	10,3	3300 (191)	166
Буркіна- Фасо	273,2	22,5 (60)	14,3	2200 (207)	184
Гамбія	10,4	2,5 (144)	1,7	2100 (208)	174
Гана	238,5	33,8 (44)	65,4	5400 (171)	133
Гвінея	245,9	13,6 (75)	13,6	2600 (200)	182
Гвінея-Бісау	36,1	2,1 (150)	1,3	1800 (213)	177
Кабо-Верде	4	0,6 (171)	2	6100 (161)	128
Кот д'Івуар	322,5	29,3 (52)	42,5	5300 (172)	159
Ліберія	111,4	5,5 (120)	3,1	1400 (221)	178
Малі	1240,2	21,4 (61)	17,5	2100 (211)	186
Нігер	1267	25,4 (56)	12,9	1200 (224)	189
Нігерія	923,8	230,8 (6)	475,1	4900 (178)	163
Сенегал	196,7	18,4 (67)	23,6	3500 (190)	170
Сьєрра- Леоне	71,7	8,9 (100)	4,1	1600 (217)	181
Того	56,8	8,7 (101)	5,2	2100 (210)	162
РАЗОМ	5110,8	4 3	679,0		
<i>Середній</i>				3040	
СВІТ	148940	7979	80270	17000 <i>середній</i>	

Примітка: (3,4 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК В

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Центральної Африки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2019 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІПР, місце 2021 р.
Ангола	1246	36 (41)	97,3	5900 (163)	148
Габон	267,7	2,4 (146)	16	13800 (119)	112
ДР Конго	2345	111,9 (14)	47,2	1100 (225)	179
Екваторіальна Гвінея	28	1,7 (154)	10,6	14600 (110)	145
Камерун	475	30,1 (51)	35	3700 (187)	151
Конго	342	5,7 (116)	8,7	3200 (195)	153
Сан-Томе і Прінсіпі	1	0,2 (183)	0,4	4100 (182)	138
Чад	1284	18,5 (66)	10,9	1400 (222)	190
Центрально- Африканська Республіка	623	5,6 (119)	1,9	800 (228)	188
<i>Разом</i>	7611,7	212,1 (2,7 %)	228 (0,3 %)	-	-
<i>Середній</i>	-	-	-	5400	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000 <i>середній</i>	

Примітка: (2,7 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК Г

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Східної Африки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2019 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Бурунді	27,8	2	3		
Джибуті	23,2		3,3		
Еритрея	121		5,8		
Ефіопія	1104		92,2		
Замбія	752,6		25,7		
Кенія	582,6		95,5		
Малаві	118,5		7,8		
Південний Судан	619,8		3,1		
Руанда	26,3		9,1		
Сомалі	637,7		7,1		
Танзанія	945,1		60,6		
Уганда	236		34,7		
Разом	5194,6 (3,5 %)	367 (4,6 %)	349,9 (0,4 %)	-	-
<i>Середній</i>	-	-	-	2513	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000	

Примітка: (3,5 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК Д

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Південної Африки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2021 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Ботсвана	600,4	2,4 (145)	18,3	14800 (109)	117
Зімбабве	390,8	15,4 (73)	21,4	2100 (209)	146
Коморські Острови	1,9	0,9 (164)	1,2	3200 (195)	156
Лесото	30,3	2,2 (147)	2,5	2300 (203)	168
Маврикій	2	1,3 (158)	14	21000 (89)	63
Мадагаскар	587	28,8 (53)	14	1500 (220)	173
Мозамбік	802	32,5 (45)	15	1200 (223)	185
Намібія	824	2,8 (141)	12,4	9100 (147)	139
ПАР	1219	58 (25)	350	13300 (124)	109
Есватіні	17,4	1,1 (161)	4,5	8900 (150)	144
Сейшельські Острови	0,5	0,1 (197)	1,7	28800 (75)	72
Разом	4474,1 (3 %)	145,5 (1,8 %)	455 (0,6 %)	-	-
Середній	-	-	-	9655	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000	

Примітка: (3 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК Е

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Південної Америки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2021 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Аргентина	2767	46,6 (33)	447,5	21500 (87)	47
Болівія	1099	12,2 (79)	40,8	8100 (154)	118
Бразилія	8511	218,7 (7)	1878	14600 (111)	87
Венесуела	912,1	30,5 (50)	210,1	7704 (129)	120
Гаяна	215	0,8 (166)	3,6	21900 (86)	108
Еквадор	283,6	17,5 (70)	107,4	10700 (141)	95
Колумбія	1139	49,3 (29)	323,3	14600 (112)	88
Парагвай	406,8	7,4 (104)	38,9	13700 (120)	105
Перу	1285	32,4 (46)	230,7	12500 (128)	84
Суринам	163,8	0,6 (170)	3,4	14800 (108)	99
Уругвай	176,2	3,4 (132)	56,1	22800 (84)	58
Чилі	756,1	18,5 (65)	282,7	25400 (80)	42
Разом	17431 (11,7 %)	438 (5,5 %)	3623 (4,5 %)	-	-
Середній	-	-	-	15692	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000	

Залежні території Південної Америки:

- Фолклендські острови (Велика Британія);
- Французька Гвіана (Франція);
- Південна Джорджія та Південні Сандвічеві острови (Велика Британія).

Примітка:

(11,7 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК Ж

Основні показники соціально-економічного розвитку країн Центральної Америки

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2021 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Беліз	23	0,4 (175)	1,9	8800 (152)	
Гватемала	108,9	18 (69)	76,7	8900 (151)	137
Гондурас	112,1	9,6 (95)	25,1	5600 (166)	80
Коста-Рика	51,1	5,3 (124)	61,9	21200 (88)	83
Нікарагуа	129,5	6,4 (110)	12,6	5600 (167)	61
Панама	75,4	4,4 (127)	66,8	29000 (74)	105
Сальвадор	21	6,6 (109)	27	9100 (148)	58
<i>Разом</i>	521 (0,3 %)	50,7 (0,6 %)	272 (0,3 %)	-	-
<i>Середній</i>	-	-	-	12600	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000	

Примітка:
(11,7 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

ДОДАТОК 3

Основні показники соціально-економічного розвитку країн і територій Вест-Індії

Країна (територія)	Площа, тис. км ²	Населення, млн. чоловік, 2023 р.	ВВП, млрд. дол. США, 2021 р.	ВВП на душу населення, дол. США, 2021 р.	ІЛР, місце 2021 р.
Антигуа і Барбуда	0,4	0,1 (194)	1,5	19100 (96)	71
Багамські острови	0,01	0,4 (178)	12,2	30200 (71)	55
Барбадос	0,4	0,3 (180)	5	13800 (117)	70
Гаїті	27,8	11,5 (83)	8,6	2900 (196)	163
Гренада	0,3	0,1 (190)	1,1	13700 (121)	68
Домініканська Республіка	48,7	10,8 (86)	89	18600 (98)	80
Домініка	0,8	0,07 (201)	0,6	10900 (139)	102
Куба	110,9	11 (85)	93,8	12300 (130)	83
Сент-Вінсент і Гренадини	0,4	0,1 (195)	0,8	13700 (122)	89
Сент-Кітс і Невіс	0,3	0,05 (207)	1	26500 (77)	75
Сент-Люсія	0,6	0,2 (186)	1,7	13000 (125)	106
Тринідад і Тобаго	5,1	1,4 (157)	24	23000 (83)	57
Ямайка	11	2,8 (140)	15,8	9600 (145)	110
Разом	206,7 <i>(0,1 %)</i>	38,8 <i>(0,5 %)</i>	255,1 <i>(0,3 %)</i>	-	-
<i>Середній</i>	-	-	-	15946	-
СВІТ	148940	7979	80270	17000	

Залежні території (всього 16):

Великої Британії: Ангілья, Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Острови Теркс і Кайкос, Монтсеррат.

США: Віргінські Острови, Пуерто-Рико.

Франції: Гваделупа, Сен-Бартелемі, Сен-Мартен.

Нідерландів: Аруба, Бонайре, Кюрасао, Саба, Сінт-Естатіус, Сінт-Мартен.

Примітка:

(0,1 %) – частка від світу.

Таблицю складено за даними:

1. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org>
2. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>